

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์
ประเภทการวิเคราะห์ วิจารณ์ผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ

DEVELOPMENT OF EVALUATION CRITERIA FOR ART ELEMENTS AND VISUAL ELEMENTS
IN THE SUBJECT OF VISUAL ARTS, ANALYSIS AND CRITICISM OF PAINTING WORKS
FOR HIGH SCHOOL STUDENTS AT WICHIANMAT SCHOOL

เทพปรียา นางแก้ว¹, กิตติรัตน์ เกษตรสุนทร², พูลเกียรติ มงคลสวัสดิ์³, พงศธร ชิตชลธาร⁴
และ จิรโรจน์ ศรียะพันธ์⁵

Theppariya Nangkaew¹, Kittirat Kasetsoontorn², Poonkeat Mongkonsawasdi³,
Phongsathon Chitchontharn⁴ and Jirarot Sriyaphan⁵

นิสิตปริญญาตรี สาขาศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ¹

อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ^{2,3}

ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนวิเชียรมาตุ⁴

อาจารย์ ดร. หลักสูตรทัศนศิลป์/ศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ⁵

Undergraduate, Department of Art Education, Faculty of Education, Thaksin University¹

Lecturer, Faculty of Education, Thaksin University^{2,3}

Teacher, Art subject, Wichaimat School⁴

Professor Dr., Visual Arts/Art Education Program, Faculty of Fine Arts, Thaksin University⁵

Corresponding Author e-mail: torn.fanclub@gmail.com

Received March 10, 2025; Revised May 10, 2025; Accepted May 11, 2025

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจารณ์ผลงานจิตรกรรม 2) เพื่อทดลองใช้เกณฑ์ฯ และ 3) เพื่อประเมินและปรับปรุงเกณฑ์ฯ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ดำเนินการ 3 วงจร มีขั้นตอนได้แก่ 1) Plan 2) Do & Check และ 3) Act กลุ่มเป้าหมายมีจำนวน 3 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นสนทนากลุ่ม และแบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินฯ การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ เชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา ส่วนเชิงปริมาณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

วงจรที่ 1 ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินฯ มีองค์ประกอบ คือ 1) เนื้อหาของผลงาน ได้แก่ ผลงานมีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมตามหัวข้อที่กำหนดได้อย่างสร้างสรรค์ 2) ทักษะศิลปะ ได้แก่ หลักทัศนธาตุ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ และ 3) สุนทรียภาพ ได้แก่ การแสดงออกทางการรับรู้ทางความรู้สึกต่อผลงานตัวเองได้อย่างชัดเจนและมีความสมเหตุสมผล

วงจรที่ 2 ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินฯ ผลการประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินฯ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

วงจรที่ 3 ผลการประเมินและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินฯ พบว่า เนื่องจากเกณฑ์การประเมินบางส่วนในการความหมายในการประเมินยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงต้องมีการปรับปรุงเกณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ และควรมีการอธิบายขอบเขตการใช้เกณฑ์ดังกล่าวให้กลุ่มเป้าหมายทราบรายละเอียดเกี่ยวแนวทางการใช้เกณฑ์ให้มากกว่านี้

ข้อค้นพบจากงานวิจัย : เกณฑ์การประเมินฯ จะช่วยชี้แจงถึงคุณสมบัติของผลงานนักเรียน และครูผู้สอนสามารถอธิบายผลการประเมินให้กับนักเรียน โดยมีเกณฑ์การประเมินฯ เป็นสื่อกลางเพื่อทำความเข้าใจตรงกันในการให้คะแนน แปลความหมายของคุณภาพผลงานที่เป็นมาตรฐานในการประเมิน

คำสำคัญ: เกณฑ์การประเมิน; องค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ; ทัศนศิลป์; จิตรกรรม

Abstract

This research aimed to 1) develop the criteria for evaluating art elements and visual elements in the subject of visual arts, the category of analyzing and criticizing painting works, 2) test the criteria, and 3) evaluate and improve the criteria using classroom action research. The research was conducted in 3 cycles: 1) Plan, 2) Do & Check, and 3) Act. The target group consisted of 3 people. The method was purposive selection. The tools used were group discussion topics and evaluation forms for using the evaluation criteria. Data analysis included qualitative: content analysis, and quantitative: finding mean and Standard Deviation. The research results found that:

Cycle 1: The results of developing the evaluation criteria consisted of the following components: 1) Content of the work: the work's content was creatively consistent with and appropriate for the specified topic; 2) Artistic skills: principles of visual elements, principles of art composition; and 3) Aesthetics: the ability to express feelings and perceptions about one's own work clearly and reasonably.

Cycle 2: Trial use of the evaluation criteria. The results of the evaluation of the evaluation criteria were at the highest level overall.

Cycle 3: The results of the evaluation and improvement of the evaluation criteria found that some of the evaluation criteria were not as clear as they should be in terms of their meaning. Therefore, the criteria must be adjusted to be appropriate and consistent with the context of the assessment of art elements and visual elements. The scope of the criteria should be explained to the target group to provide more details about the guidelines for using the criteria.

Research findings: The assessment criteria will help clarify the characteristics of students' work, and teachers can explain the assessment results to students, using the assessment criteria as a medium to create a common understanding in scoring and interpreting the meaning of the quality of the work as a standard for assessment.

Keywords: Evaluation Criteria; Art and Visual Elements; Visual Arts; Painting

บทนำ

การศึกษาในประเทศไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรรูปแบบการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการวัดและประเมินผล เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคแห่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ศิลปะมีการพัฒนารูปแบบความงามด้านสุนทรียภาพ ซึ่งเน้นทักษะการประเมินค่า และทักษะการคิดสร้างสรรค์อันเป็นทักษะขั้นสูงมากกว่าการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกในรูปแบบเหมือนจริง ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นหัวใจหลัก ที่จะเป็นแนวทางในการสร้างคุณภาพเยาวชนของชาติไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในระดับสากลในศตวรรษที่ 21 นี้มนุษย์ถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการแข่งขันในโลกยุคกรรมสมัยใหม่ ดังนั้น สิ่งแรกที่ควรริบเร่ง คือ จะต้องพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้มีศักยภาพเพื่อให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ (Office of Educational Testing, Office of the Basic Education Commission, 2022)

กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระศิลปะ (ทัศนศิลป์) เป็นวิชาที่ประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพความมีคุณค่าซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งทางร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์อย่างหลากหลาย การเรียนรู้จะเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์ได้ต้องขึ้นอยู่กับการจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัด ความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานระหว่างสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (Phiermaniwong, 2013) ตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (Ministry of Education, 2019)

แนวคิดในการจัดกิจกรรมศิลปะ เป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับผู้สอนและเด็กในการเรียนรู้ “ศิลปะ” (องค์ประกอบศิลป์ ทักษะทัศนธาตุ ความปลอดภัย ประวัติศาสตร์ศิลป์ /สุนทรียศาสตร์ และการใช้วัสดุ อุปกรณ์ เทคนิคในการสร้างผลงานศิลปะ) ซึ่งสาระสำคัญในการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็ก คือ เด็กสามารถ “เชื่อมโยง” “ค้นหาตรวจสอบ” และ “ประยุกต์” ในแนวความคิดที่กว้างขวาง จากการเรียนรู้ศิลปะในการส่งเสริมเด็กให้เกิดการเรียนรู้ (Jindanurak, 2016) จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศิลปะทั้งระยะสั้นและระยะยาวขึ้นอยู่กับภาระงานในสาระที่ผู้สอนต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากกระบวนการทางศิลปะ ดังนั้น การที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ผู้สอนควรมีหลักและแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งหลักแนวคิดการสอนศิลปะที่สำคัญ คือ ทฤษฎีศิลปศึกษาทฤษฎีนี้ เน้นแบบแผนการเรียนการสอนศิลปศึกษา 4 แกน คือ 1) แกนศิลปะปฏิบัติ (Art Production) 2) แกนประวัติศาสตร์ศิลป์ (ArtHistory) 3) แกนศิลปะวิจารณ์ (Art Criticism) และ 4) แกนสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ทฤษฎีนี้ เน้นแนะนำการเรียนการสอนศิลปะให้ครอบคลุมทั้ง 4 แกน ให้นำหนักแต่ละแกนให้เหมาะสมกับช่วงชั้นการศึกษา การสอนในทฤษฎีการสอนแบบบูรณาการ (DBAE) เช่น ในวิชาศิลปะวิจารณ์ควรมีการนำรูปแบบของผลงานใหม่ๆมาศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้อภิปรายและวิเคราะห์ผลงานถึงสิ่งที่สะท้อนถึงสังคมร่วมสมัย โดยที่ผู้สอนควรมีพื้นความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการตัดสินคุณค่า รวมถึงลักษณะของศิลปะสมัยใหม่เป็นอย่างดี ผลงานศิลปะสมัยใหม่มักมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงความนึกคิดของศิลปินที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในช่วงเวลาหนึ่ง (Thawornrattanawanich, 2019)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมศิลปะวิจารณ์ นอกจากสามารถนำไปประยุกต์ใช้ชีวิตประจำวันแล้วยังสามารถบูรณาการ เชื่อมโยงไปยังศาสตร์ต่างๆ ทั้งยังช่วยส่งเสริมทักษะการประเมินค่า และทักษะการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นทักษะการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากโลกยุคใหม่ เป็นโลกแห่งการสร้างสรรคอย่างไร้พรมแดน ไม่มีขีดจำกัด มีการเปลี่ยนแปลง และก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ เพื่อเป็นแนวทางในการใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการประเมินภาระงานของนักเรียนให้เป็นไปตามรูปแบบเดียวกันทั้งหมด

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ
- 2) เพื่อทดลองใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ

3) เพื่อประเมินและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชา ทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Phrommaphan, 2008; Kanchanawasi, 2011; Phromchui, 2007; Phitthiyanuwat, 2006 and Tirakanan, 2007) ผู้วิจัยสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎีการกำหนดเกณฑ์การประเมิน หรือโมเดลที่นิยมนำมากำหนดเกณฑ์ ได้เสนอไว้ดังต่อไปนี้

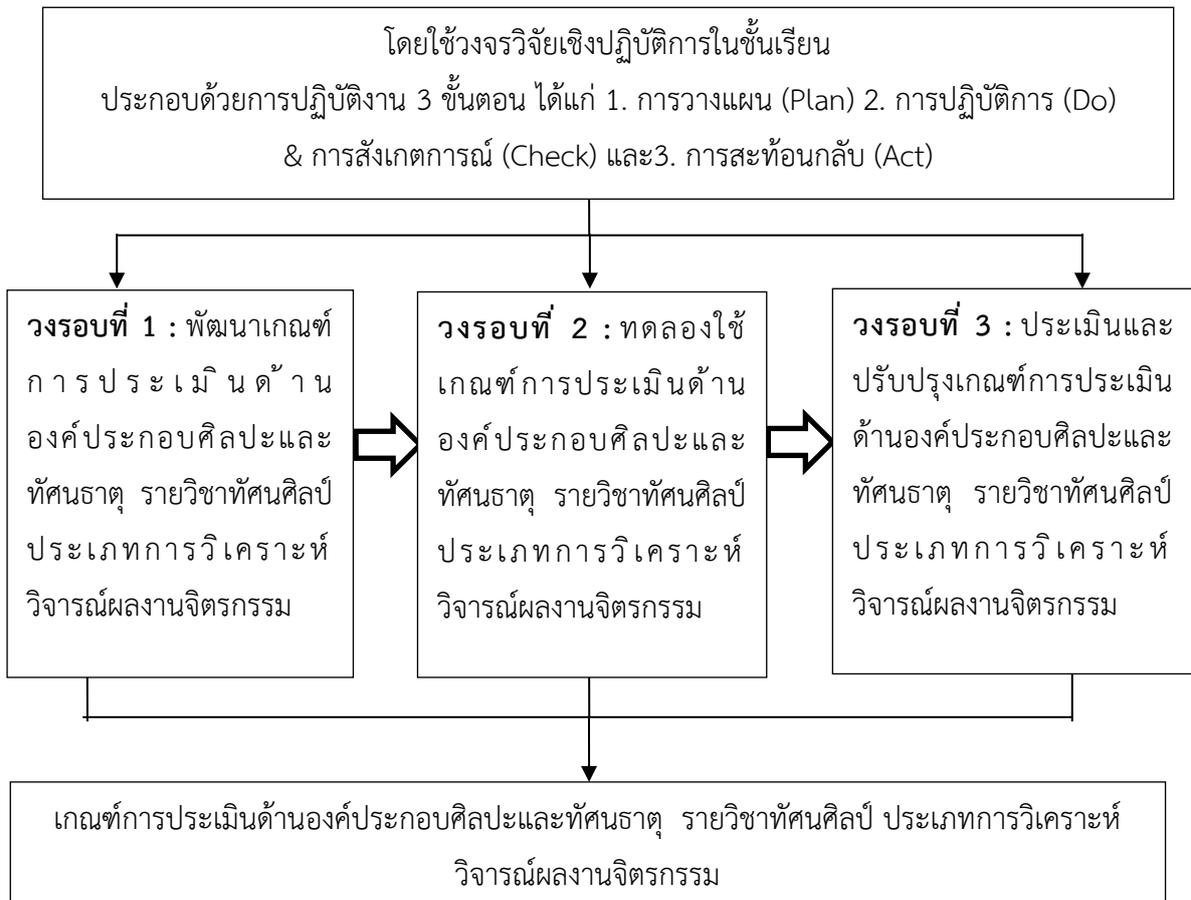
1) โมเดลความงอกงาม (Growth Model) เป็นการพิจารณาจากความงอกงามหรือพัฒนาการที่เพิ่มขึ้น เช่น การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบหลังเรียนกับคะแนนสอบก่อนเรียน ในกรณีการตัดสินอาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เป็นการกำหนดเกณฑ์เป็นที่ยอมรับสูง แต่อาจมีปัญหาว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจนในเชิงพฤติกรรม จุดอ่อนอีกประการหนึ่ง คือ เป็นการพิจารณาค่าเฉลี่ยมิได้เน้นเป็นรายบุคคล ลักษณะที่สอง คือ กำหนดช่วงคะแนนที่เพิ่มขึ้น เช่น ผู้เรียนจะสอบผ่านต้องได้คะแนนเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10 คะแนน เป็นต้น ซึ่งมีข้อดีคือ เป็นการพิจารณาผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคล แต่การกำหนดเกณฑ์ตามวิธีนี้เป็นการยากที่จะให้ผู้อื่นยอมรับ ถ้าไม่สามารถตอบข้อสงสัยในกรณีที่ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ต่างกันมาก่อนควรจะมีคะแนนเพิ่มขึ้นต่างกันหรือไม่ หรือจะกำหนดความรู้ขั้นต่ำเป็นเกณฑ์โดยไม่ต้องสนใจว่าพื้นฐานความรู้เดิมเป็นอย่างไร เป็นต้น

2) โมเดลสัมบูรณ์ (Absolute Model) เป็นการกำหนดโดยหลักเหตุผล แบ่งเป็นกรณีที่มีหน่วยเป็นธรรมชาติ เช่น พิมพ์ดีดภาษาไทยได้ 45 คำต่อนาที วิ่งเร็ว 100 เมตรภายใน 12 วินาที เป็นต้นจะเห็นได้ว่าเกณฑ์เหล่านี้มีอำนาจในการทำนายสูงมาก ผู้ใดที่มีพฤติกรรมผ่านเกณฑ์จะเป็นผู้ที่มีความรู้ หรือทักษะในเรื่องเหล่านี้เป็นอย่างดี โดยสรุปคะแนนที่เป็นเกณฑ์ในกรณีนี้กับพฤติกรรมการปฏิบัติมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และสำหรับกรณีที่ไม่มีหน่วยธรรมชาติ เราจะใช้ความเห็นของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ออกข้อชี้ เช่น สัดส่วนที่บัณฑิตควรสำเร็จในแต่ละรุ่นควรจะเป็นร้อยละเท่าไร โดยอาศัยค่าเฉลี่ยจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจกำหนดโดยอาศัยกฎเกณฑ์หรือค่านิยมของสังคมเป็นเกณฑ์การประเมิน

3) โมเดลสัมพัทธ์ (Relative Model) เป็นการกำหนดโดยเปรียบเทียบพฤติกรรมของกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 3 กรณี คือ กรณีแรกการเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่ม หรือการเปรียบเทียบกับปกติวิสัย กรณีที่สอง การเปรียบเทียบกับกลุ่มอื่นที่คล้ายคลึง หรือโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม เช่น ในการทดลองหลักสูตรใหม่ เกณฑ์ในการพิจารณาก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรใหม่จะต้องสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรเก่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นต้น หรือในการจัดอบรมที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ในการอบรมไม่ควรแตกต่างกัน และกรณีสุดท้ายเป็นการเปรียบเทียบกับค่าที่ทำนายไว้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในการกำหนดเกณฑ์สามารถใช้แบบหรือโมเดลในการกำหนดเกณฑ์ให้มีความเหมาะสมกับสิ่งที่ประเมินได้หลายวิธี และปัญหาที่พบบ่อย คือ เกณฑ์ที่จะกำหนดขึ้นนั้นควรจะเป็นอย่างไร เท่าไร จึงจะได้รับการยอมรับ ซึ่งการจะทำให้เกณฑ์เป็นที่ยอมรับนั้น ทางหนึ่งทำได้ คือ เมื่อกำหนดเกณฑ์เสร็จแล้วก็เอาไปเสนอเจ้าของโครงการหรือผู้ใช้ผลการประเมินดูว่าเห็นด้วยกับเกณฑ์ที่ผู้ประเมินกำหนดขึ้นหรือไม่ ซึ่งควรเป็นความเห็นร่วมกันของทุกฝ่ายมากกว่าจึงจะยอมรับผลการประเมินซึ่งได้จากการเปรียบเทียบกับโครงการอื่นในลักษณะเดียวกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Classroom Research) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนตามแนวความคิดของ (Kemmis and McTaggart, 1988) อ้างถึงใน Wongwanich, 2017) เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบ

ศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรมโดยดำเนินการเป็น 3 วงจร ประกอบด้วยการปฏิบัติงาน 3 วงจร 3 ขั้นตอน ดังนี้

วงจรที่ 1 พัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย : กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยของวงจรที่ 1 ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา จำนวน 1 คน อาจารย์ผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการจิตรกรรม ระดับตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์) จำนวน 2 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายในวงจรมีจำเป็นต้องมีคุณสมบัติในองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลงานจิตรกรรม และมีความเชี่ยวชาญในดำเนินงานจิตรกรรมในองค์ประกอบด้านทัศนศิลป์ เพื่อใช้ในการพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลงานจิตรกรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความสอดคล้องในองค์ประกอบของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ ความเหมาะสม และความสอดคล้องในองค์ประกอบของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

วงจรที่ 2 ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย : กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยของวงจรมี ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ เป็นครูผู้สอนที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา และมีประสบการณ์/ความชำนาญเกี่ยวกับการเรียนการสอนศิลปะ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 5 ประเด็น การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสภาราชินี จำนวน 3 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบราค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.951

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองกับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จำนวน 3 คน โดยการใช้แบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม เริ่มจากผู้วิจัยแนะนำตนเอง สร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ใช้แบบประเมินกับกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรมที่ใช้ในการศึกษาข้อมูล นำผลการประเมินจากค่าเฉลี่ยมาพิจารณาโดยการแปลความหมายเกณฑ์ ดังนี้ (Office of Educational Testing, Office of the Basic Education Commission, 2022)

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วงจรถี 3 ประเมินและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม

1. กลุ่มเป้าหมาย : กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยของวงจรถี นี้ ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

จำนวน 3 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามข้อมูลในวงจรที่ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความสอดคล้องในองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ข้อคำถามที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จัดทำฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความสอดคล้องในองค์ประกอบของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรมและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Action Classroom Research) โดยผู้วิจัยได้นำหลักการและขั้นตอนตามแนวความคิดของ (Kemmis and McTaggart. (1988) อ้างถึงใน Wongwanich, 2017 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตาม 3 วงจร ประกอบด้วย การปฏิบัติงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) Plan 2) Do & Check และ 3) Act โดยมีรายละเอียดของผลการดำเนินการทั้ง 3 วงจร ตามกระบวนการ PDCA ดังนี้

1. ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม ผลจากประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยสนทนาในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสม และความสอดคล้องในองค์ประกอบของการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม พบว่า การพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) เนื้อหาของผลงาน ได้แก่ ผลงานมีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมตามหัวข้อที่กำหนดได้อย่างสร้างสรรค์ 2) ทักษะศิลปะ ได้แก่ หลักทัศนธาตุ หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ และ 3) สุนทรียภาพ ได้แก่ การแสดงออกทางการรับรู้ทางความรู้สึกต่อผลงานตัวเองได้อย่างชัดเจนและมีความสมเหตุสมผล

2. ทดลองใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม จากการประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรมในภาพรวมมีความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า รายการประเมินด้านหลักและด้านย่อย มีความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน แสดงได้ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม

ประเด็นการประเมิน	ความเหมาะสมของเกณฑ์การประเมิน		
	(\bar{X})	S.D.	แปลผล
ด้านเนื้อหาของผลงาน (ด้านสาระ)	4.62	0.51	มากที่สุด
1) ผลงานมีเนื้อหาที่สอดคล้อง เหมาะสม ตามหัวข้อที่กำหนดได้อย่างสร้างสรรค์	4.50	0.49	มากที่สุด
2) เนื้อหาผลมีความสอดคล้องและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและจุดประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสาระเกี่ยวกับธรรมชาติ สังคม ศาสนา การเมือง ปัญญา ความคิดและจินตนาการ	4.80	0.53	มากที่สุด
ด้านทักษะศิลปะ (ด้านความงาม)	4.87	0.35	มากที่สุด
1) มีการใช้เทคนิคในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม	4.70	0.30	มากที่สุด
2) มีการจัดภาพตามหลักองค์ประกอบศิลปะและการใช้ทัศนธาตุได้อย่างเหมาะสม	4.90	0.36	มากที่สุด
3) มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างเหมาะสม	4.88	0.35	มากที่สุด
ด้านสุนทรียภาพ (ด้านอารมณ์ความรู้สึก)	4.62	0.51	มากที่สุด
1) มีการแสดงออกทางการรับรู้ทางความรู้สึกต่อผลงานตัวเองได้อย่างชัดเจน และมีความสมเหตุสมผล	4.52	0.40	มากที่สุด
2) ผลงานสามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ดู	4.68	0.53	มากที่สุด
3) การใช้เทคนิควิธีการ และสื่อความหมายของวัสดุที่นำมาสร้างสรรค์ ให้แสดงออก ถึงความคิดจินตนาการในผลงาน	4.66	0.54	มากที่สุด
รวม	4.77	0.35	มากที่สุด

3. ผลการประเมินและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ดำเนินการหลังจากการทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน

ๆ โดยผู้วิจัยได้บันทึกผลระหว่างการใช้เกณฑ์การประเมินฯ จากการสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถาม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และข้อบกพร่องที่พบขณะทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน และผลการประเมินการใช้เกณฑ์ประเมินฯ นำมาวิเคราะห์ พบว่า เนื่องจากเกณฑ์การประเมินบางส่วนในการความหมายในการประเมินยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงต้องมีการปรับปรุงเกณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการประเมิน ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และควรมีการอธิบายขอบเขตในการประเมินโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวให้กลุ่มเป้าหมายทราบรายละเอียดและมีความเข้าใจตัวของเกณฑ์การประเมินให้มากกว่านี้ อาจจะมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินให้มากกว่านี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ ผู้วิจัยได้อภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม พบว่า การพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ 1) เนื้อหาของผลงาน ได้แก่ ผลงานมีเนื้อหาสอดคล้องและเหมาะสมตามหัวข้อที่กำหนดได้อย่างสร้างสรรค์ 2) ทักษะศิลปะ ได้แก่ หลักทัศนธาตุ หลักการจัดองค์ประกอบศิลปะ และ 3) สุนทรียภาพ ได้แก่ การแสดงออกทางการรับรู้ทางความรู้สึกต่อผลงานตัวเองได้อย่างชัดเจนและมีความสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thawornrattanawanich. (2019) Jindanurak, (2016) and Chumket. (2015) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบการประเมินพหุมิติ (multidimensional assessment) และเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (assessment for learning) คือมีการประเมินความคิดสร้างสรรค์ 3 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะบุคคล กระบวนการ และผลงาน ซึ่งการนำผลการประเมินมาใช้ไม่ได้นำมารวมกันแต่มีวัตถุประสงค์การประเมินและการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยการประเมินคุณลักษณะบุคคลเป็นการประเมินคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบสำรวจตนเองซึ่งเป็นภูมิหลังของนักเรียนโดยครูนำมาใช้ประโยชน์ในการประกอบการแบ่งกลุ่มทำงานของนักเรียน รวมทั้งครูจะมีข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้ในการส่งเสริม พัฒนา และช่วยเหลือนักเรียนในการทำงานร่วมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มเพื่อสร้างชิ้นงานนวัตกรรม

2. ผลการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม จากการประเมินผลงาน/แบบประเมินการใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรมใน

ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทักษะศิลปะ (ด้านความงาม) รองลงด้านเนื้อหาของผลงาน (ด้านสาระ) และด้านสุนทรียภาพ (ด้านอารมณ์ความรู้สึก) อาจเป็นเพราะ เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความคิดสร้างสรรค์มีเนื้อหาสาระ สมบูรณ์ และครบถ้วน มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในการประเมิน สร้างขึ้นมีความครอบคลุมกับการใช้งานจริง ๆ เข้าใจง่าย มีความเหมาะสมของการลำดับการให้คะแนนและการแปลความหมายของเกณฑ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thawornrattanawanich. (2019) Duangkaew. (2012) and Chanstathiphon. (2011) พบว่า ผลการประเมินประสิทธิผลรูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของครูและนักเรียนให้คะแนนสูงที่สุดในด้านความเหมาะสม และให้คะแนนต่ำที่สุดในด้านความเป็นไปได้ตรงกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูและนักเรียนมีความคิดเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สามารถไปใช้ในการประเมินความคิดสร้างสรรค์ได้แต่เห็นว่าความเป็นไปได้นั้นมีโอกาสน้อยที่สุดในทุกมาตรฐานซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูและนักเรียนพบว่า รูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจำนวนมาก และมีวิธีการขั้นตอนหลายขั้นตอนซึ่งการวิจัยนี้ เนื่องจากครูและนักเรียนไม่ค่อยคุ้นชิน และยังคงใช้การประเมินบางอย่างที่ใช้อยู่เดิมควบคู่กันไปด้วย จึงส่งผลให้การดำเนินการดูยุ่งยากซับซ้อน รวมทั้งเห็นว่าภาษาที่ใช้ในข้อคำถามบางข้อเข้าใจยากต้องตีความ และมีลักษณะของคำถามที่คล้ายๆ กัน ซึ่งอาจทำให้ผู้ตอบตอบไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกันได้

3. ผลการประเมินและปรับปรุงเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภททวารวิเคราะห์ วิเคราะห์ผลงานจิตรกรรม ดำเนินการหลังจากการทดลองใช้เกณฑ์การประเมินฯ โดยผู้วิจัยได้บันทึกผลระหว่างการใช้เกณฑ์การประเมินฯ จากการสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถาม ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และข้อบกพร่องที่พบขณะทดลองใช้เกณฑ์การประเมิน และผลการประเมินการใช้เกณฑ์ประเมินฯ นำมาวิเคราะห์ พบว่า เนื่องจากเกณฑ์การประเมินบางส่วนในการความหมายในการประเมินยังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงต้องมีการปรับปรุงเกณฑ์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และควรมีการอธิบายขอบเขตในการประเมินโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวให้กลุ่มเป้าหมายทราบรายละเอียดและมีความเข้าใจตัวของเกณฑ์การประเมินให้มากกว่านี้ อาจจะมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงเกณฑ์การประเมินให้มากกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thawornrattanawanich. (2019) Jindanurak. (2016) and Chumket. (2015) จากการนำรูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งเป็นการออกแบบการวิจัยเชิงทดลองโดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non participant observer) นั้น ผู้วิจัยพบข้อจำกัดที่เกิดขึ้นคือ ผู้วิจัยไม่สามารถยืนยันได้อย่างเต็มที่ว่า ครูที่ใช้รูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ฯ ได้ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยใช้ผลจากการประเมินในชั้นการสร้างการตอบสนองแก่นักเรียนอย่างครบถ้วน และไม่สามารถประเมินคุณภาพของข้อมูลย้อนกลับได้อย่างเป็นระบบ ถึงแม้ว่าผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว

จากการสัมภาษณ์นักเรียนระหว่างการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพแล้วก็ตาม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากมีการทำวิจัยโดยใช้รูปแบบการประเมินความคิดสร้างสรรค์ผ่านการทำโครงการนวัตกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในครั้งต่อไป ผู้วิจัยจะต้องมีวางแผนการตรวจสอบการ นำผลการประเมิน และคุณภาพของข้อมูลย้อนกลับของครูอย่างเป็นระบบ และเข้าไปมีส่วนร่วมมากกว่านี้

สรุปองค์ความรู้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ จะช่วยชี้แจงความคาดหวังสำหรับงานประเมินโดยช่วยให้ทีมคณะผู้ประเมิน มีความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับประเด็นที่สำคัญที่สุดของงานและมาตรฐานในการประเมินผลงาน และสามารถใช้เกณฑ์การประเมินเพื่อเตรียมงานประเมิน ให้คะแนน และให้ข้อเสนอแนะ นักเรียนยังใช้เกณฑ์การประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการทำกรประเมินให้เสร็จสมบูรณ์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) การใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ ควรสังเกตและหามุมมองว่าตัวนักเรียนเองได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ที่ต้องการประเมินได้ออกมาหรือไม่

2) การใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ ควรศึกษาเกณฑ์การประเมินให้ครบถ้วน เนื่องจาก ต้องนำเกณฑ์การประเมินนี้ไปพิจารณาให้คะแนนกับนักเรียน เพื่อเป็นการให้ไปในแนวทางเดียวกันกับเกณฑ์การประเมิน

3) การใช้เกณฑ์การประเมินด้านองค์ประกอบศิลปะและทัศนธาตุ รายวิชาทัศนศิลป์ ประเภทการวิเคราะห์ วิจัยผลงานจิตรกรรม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ ควรที่จะประเมินโดยไม่เอาความรู้สึกของผู้ประเมินมาตัดสิน และต้องยึดตามเกณฑ์ประเมินที่สร้างไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาและพัฒนาเกณฑ์ด้านอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน และหลากหลาย เพื่อให้ครอบคลุมความสามารถที่สำคัญต่อนักเรียน

2) ควรศึกษาและพัฒนาเกณฑ์กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อได้ไปพัฒนาคุณภาพของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- Chanstathiphon, P. (2011). *Creation of Substances to Promote Creative Economy Concepts of Government Agencies in Thailand*. [Doctor of Philosophy Thesis, Chulalongkorn University]. (In Thai)
- Chumket, C. (2015). *Development of Evaluation Criteria for Creative Management System Standards of Community Business Groups in the Western Region of Thailand*. [Doctor of Philosophy Thesis, Silpakorn University]. (In Thai)
- Duangkaew, S. (2012). *Development of Artistic Creativity Measurement (Visual Arts) for Mathayom 2 Students*. [Master of Education Thesis, Ubon Ratchathani Rajabhat University]. (In Thai)
- Jindanurak, T. (2016). Development and Assessment of Creativity in Educational Institutions. *Journal of Educational Studies*. 27(1), 1 – 14. (In Thai)
- Kanchanawasi, S. (2011). *Evaluation Theory (3rd ed.)*. Chulalongkorn University. (In Thai)
- Ministry of Education. (2019). *National Education Act B.E. 2542*. Printing House of the Ministry of Education. (In Thai)
- Office of Educational Testing, Office of the Basic Education Commission. (2022). *Manual for using the learner competency assessment tool*. Aksornthai Printing House. (In Thai)
- Phiermaniwong, T. (2013). Development of self-training skills in visual elements and art elements to create visual art works for high school students at St. Gabriel's School, Bangkok. *Academic Journal*. 7(2) , 1497 – 1508. (In Thai)
- Phrommaphan, B. (2008). Monitoring and Evaluation of Project Implementation According to the Plan for Developing the Quality of Life of Informal Labor in the Service Sector: Garbage Talking Labor and Related Labor. *Journalism, Sukhothai Thammathirat Open University*. 1(2), 87-93. (In Thai)
- Phitthiyauwat, S. (2006). Using Comparative Grading to Develop Educational Quality. *Journal of Education*. 29(3), 1. (In Thai)
- Phromchui, S. (2007). *Project Evaluation Techniques (5th ed.)*. Chatuphon Design. (In Thai)
- Thawornrattanawanich, S. (2019). *Development of a model for evaluating creativity through innovative projects for high school students*. [Doctoral dissertation, Chulalongkorn University]. (In Thai)

Tirakanan, S. (2007). *Creating Instruments to Measure Variables in Social Science Research: A Guide to Practice*. Chulalongkorn University Press. (In Thai)

Wongwanich, S. (2017). *Classroom action research*. Chulalongkorn University Press. (In Thai)